

طرح دوره نظری-کارآموزی پرستاری اعتیاد (از پیشگیری تا توانبخشی با رویکرد خانواده محور)

نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴

مدرس / مدرسین: آقای دکتر حسین نامدار، خانم دکتر فرناز رحمانی

مسئول درس: آقای دکتر حسین نامدار

پیش نیاز یا واحد همزمان: اصول مشاوره در روانپرستاری، روان داروشناسی اختصاصی، اختلالات روانی بزرگسالان و مراقبتهای روانپرستاری آن و پرستاری اعتیاد

تعداد واحد: ۰/۵ واحد نظری و ۰/۵ واحد عملی نوع واحد: کارآموزی مقطع: کارشناسی ارشد

تعداد جلسات یا تعداد روزهای حضور در بخش: ۹ ساعت نظری و ۲۶ ساعت کارآموزی

طول دوره: یک ترم تحصیلی

تاریخ شروع و پایان دوره : طبق تقویم آموزشی دانشگاه

زمان برگزاری جلسات در هفته (یا ساعات حضور در بخش): روزهای دوشنبه

مکان برگزاری جلسات حضوری، درمانگاه و بخش و گزارش صبحگاهی: بخشهای بستری و سرپایی روانپزشکی سوء مصرف مواد مرکز آموزشی، درمانی و پژوهشی رازی

معرفی کلی دوره:

در این دوره دانشجویان ایفای نقشهای مراقبتی، آموزشی، پژوهشی و مشاوره‌ای لازم با توجه به دانش حرفه‌ای و تخصصی پرستاری در حوزه اعتیاد به مددجویان و خانواده‌هایشان از پیشگیری تا توانبخشی را فرا می‌گیرد. همچنین نقش‌های مختلف پرستاری را در رابطه با مددجو/بیمار و خانواده تجربه کرده، به طوری که بتواند مددجو/بیمار را جهت کسب استقلال و بازگشت به جامعه حمایت نموده و آنها را با منابع حمایتی موجود در جامعه نیز آشنا سازد.

هدف کلی و معرفی واحد درسی:

توسعه و ارتقا دانش حرفه‌ای و تخصصی پرستاری اعتیاد و مراقبت‌های تخصصی و مشاوره‌های لازم به مددجویان و خانواده‌هایشان از پیشگیری تا توانبخشی

اهداف آموزشی واحد درسی

در پایان دوره از دانشجو انتظار می‌رود تا قادر باشد:

حیطه شناختی

- ۱- مقدمه، تعاریف و اپیدمیولوژی اختلالات سوءمصرف مواد در ایران و جهان و اسناد بالادستی در این حوزه را توضیح دهد.
- ۲- رویکردهای نظری و آسیب‌شناختی روانی در اعتیاد را نام ببرد.
- ۳- مبانی نوروبیولوژی اعتیاد را شرح دهد.
- ۴- اصول بررسی و تشخیص، تشخیص دوگانه و اختلالات همزمان روانپزشکی در اعتیاد را توضیح دهد.
- ۵- انواع سوءمصرف مواد و درمانها را شرح دهد.
- ۶- عوامل موثر بر مصرف مواد و خصوصیات رفتاری، عاطفی، هیجانی، شناختی و فرهنگی فرد مبتلا به مصرف مواد را توضیح دهد.
- ۷- مداخلات بیولوژیک را توضیح دهد.
- ۸- اورژانس‌های مربوط به مصرف بیش از حد و مسمومیت دارویی با مواد روانگردان و مخدر را بیان کند.
- ۹- مداخلات غیر بیولوژیک و پایه‌ای در اعتیاد را شرح دهد.
- ۱۰- درمانهای نگهدارنده و بهبودی در اعتیاد را توضیح دهد.
- ۱۱- ارتباط بین ایدز و اعتیاد آن توضیح دهد.
- ۱۲- رویکرد جامع و جامعه‌نگر در پیشگیری، درمان و توانبخشی را توضیح دهد.
- ۱۳- عوامل حفاظتی، برنامه‌های جامعه مدار متمرکز بر سوءمصرف موارد را در گروه‌های خاص توضیح دهد.

۱۴- اثرات اعتیاد بر خانواده را توضیح دهد.

۱۵- نقش تیم درمانی، پرستار اعتیاد و اصول مداخلات بین بخشی را توضیح دهد.

۱۶- مداخلات و مراقبت‌های پرستاری و توان بخشی فردی و خانوادگی و گروهی برای پیشگیری از عود اعتیاد را توضیح دهد.

۱۷- فناوری‌های هوشمند و مجازی اطلاعات در مداخلات مراقبتی در اعتیاد را شرح دهند.

حیطه عملکردی

- ۱- مصاحبه بالینی با بیماران مبتلا به اختلالات سوءمصرف مواد را انجام دهد.
- ۲- معاینه وضعیت روانی بیمار (Mental Status Examination) را انجام دهد.
- ۳- بر اساس برنامه مراقبتی طراحی شده، از بیماران بستری در بخش مراقبت نماید.
- ۴- بر اساس اصول ارتباط درمانی در بخش‌های روانپزشکی با بیمار ارتباط برقرار نماید.
- ۵- نیازهای فیزیکی، روانی و اجتماعی مددجویان وابسته به مواد را شناسایی کنند.
- ۶- نیازهای فیزیکی، روانی و اجتماعی مراقبین خانوادگی وابسته به مواد را شناسایی کنند.
- ۷- آموزش‌های لازم را بر اساس نیازهای آموزشی شناسایی شده به بیماران و مراقبین خانوادگی آنها ارائه دهد.
- ۸- Administrate داروهای روانپزشکی را با رعایت ملاحظات عمومی و اختصاصی بخش‌های روانپزشکی برای بیماران انجام دهد.
- ۹- بیمار را از نظر درد، خطر خودکشی، پرخاشگری و خشونت، سقوط و زخم بستر با استفاده از ابزارهای استاندارد مورد ارزیابی قرار دهد.
- ۱۰- بیمار را از نظر دستیابی به اهداف و پیامدهای تعیین شده پرستاری مورد ارزشیابی قرار دهد.

۱۱- مراقبین خانوادگی را از نظر دستیابی به اهداف و پیامدهای تعیین شده پرستاری مورد ارزشیابی قرار دهد.

حیطه عاطفی

- ۱- با بیماران و مراقبین خانوادگی آنها ارتباط مناسب برقرار کند.
- ۲- با استاد، پرسنل بخش و گروه همتایان ارتباط مناسب و مبتنی بر احترام برقرار کند.

۳- انتقاد پذیر بوده و از روحیه همکاری و کار تیمی برخوردار باشد.

۴- مسائل اخلاقی-حرفه ای شامل وقت شناسی و پوشش حرفه‌ای، مسئولیت‌پذیری و حفظ اسرار بیمار را رعایت نماید.

شیوه ارائه آموزش

عمل در بالین بیمار (طبق چک لیست ارزشیابی)، راند بالینی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ، ارائه کنفرانس توسط دانشجو
A. حیطه شناختی:

اهداف آموزشی	راند	کنفرانس	بحث گروهی
علائم و نشانه های اختلالات سوءمصرف مواد را در بیماران بخش توضیح دهد.	*		*
تشخیص های پرستاری بیماران را مبتنی بر مشکلات بالقوه و بالفعل آنها نام ببرد.	*		*
برنامه مراقبتی را برای هر بیمار بر اساس تشخیص های پرستاری شرح دهد.	*		*
اصول ارتباط درمانی (تکنیک ها و موانع ارتباط درمانی) با بیمار مبتلا به سوءمصرف مواد را توضیح دهد.	*	*	*
حوادث و خطاهای مرتبط با ایمنی بیمار در بخش سوءمصرف مواد را شرح دهد.	*		*
اقدامات لازم برای حفظ ایمنی بیمار بستری در بخش سوءمصرف مواد را توضیح دهد.	*		*
انواع داروهای مورد استفاده در اختلالات سوءمصرف مواد را توضیح دهد.		*	*
توجهات پرستاری لازم برای داروهای شایع در اختلالات سوءمصرف مواد را بیان کند.	*		*
روش های کنترل عفونت در بخش های روانپزشکی را شرح دهد.	*		*
ابزارهای مناسب برای ارزیابی خطر خودکشی، پرخاشگری و خشونت، سقوط، زخم بستر و درد را نام برده و روش های مختلف پیشگیری از آنها را توضیح دهد		*	*
با محیط درمانی بخش های سوءمصرف مواد آشنا شوند و پیشنهادهای را برای تغییر، حفظ و ارتقای آن توضیح بدهند.	*		*

B. حیطة عملکردی:

اهداف آموزشی	زیر نظر استاد	انجام مستقل	عرصه	استاد مربوطه
مصاحبه بالینی با بیماران مبتلا به اختلالات روانپزشکی	*	*	کلیه بخشها	کلیه اساتید
معاینه وضعیت روانی بیمار (Mental Status Examination)	*	*	کلیه بخشها	کلیه اساتید
مراقبت از بیماران بستری در بخش مبتنی بر برنامه مراقبتی طراحی شده	*		کلیه بخشها	کلیه اساتید
برقراری ارتباط با بیمار بر اساس اصول ارتباط درمانی	*	*	کلیه بخشها	کلیه اساتید
ارایه آموزش‌های لازم بر اساس نیازهای آموزشی شناسایی شده به بیماران و مراقبین خانوادگی آنها	*		کلیه بخشها	کلیه اساتید
Administrate داروهای روانپزشکی با رعایت ملاحظات عمومی و اختصاصی بخش‌های روانپزشکی	*		کلیه بخشها	کلیه اساتید
ارزیابی بیماران از نظر درد، خطر خودکشی، پرخاشگری و خشونت، سقوط و زخم بستر با استفاده از ابزارهای استاندارد	*	*	کلیه بخشها	کلیه اساتید
ارزشیابی بیماران و مراقبین خانوادگی آنها از نظر دستیابی به اهداف و پیامدهای تعیین شده پرستاری	*	*	کلیه بخشها	کلیه اساتید

C. حیطه عاطفی

اهداف آموزشی	حین آموزش به بیمار/مراقب خانوادگی	حین فعالیت در بالین	جلسات بحث گروهی
با بیماران و مراقبین خانوادگی آنها ارتباط مناسب برقرار کند.	*	*	
با استاد، پرسنل بخش و گروه همتایان ارتباط مناسب و مبتنی بر احترام برقرار کند.		*	*
انتقاد پذیر بوده و از روحیه همکاری و کار تیمی برخوردار باشد.		*	*
مسائل اخلاقی-حرفه‌ای شامل وقت‌شناسی و پوشش حرفه‌ای، مسئولیت‌پذیری و حفظ اسرار بیمار را رعایت نماید.	*	*	*

شیوه ارزیابی دانشجو

الف) واحد نظری

امتحان پایان ترم: ۲۰ نمره - تستی

بودجه‌بندی سوالات

رئوس مطالب	استاد مربوطه	بودجه‌بندی سوالات
تعاریف و اپیدمیولوژی اختلالات سوءمصرف مواد	دکتر نامدار	۱ نمره
رویکردهای نظری و آسیب‌شناختی روانی در اعتیاد	دکتر نامدار	۱ نمره
مبانی نوروبیولوژی اعتیاد	دکتر نامدار	۱ نمره
اصول بررسی و تشخیص، تشخیص دوگانه و اختلالات همزمان روانپزشکی در اعتیاد	دکتر نامدار	۲ نمره
انواع سوءمصرف مواد و درمانها	دکتر رحمانی	۲ نمره
عوامل موثر بر مصرف مواد و خصوصیات رفتاری، عاطفی، هیجانی، شناختی و فرهنگی فرد مبتلا به مصرف مواد	دکتر نامدار	۱ نمره
مداخلات بیولوژیک	دکتر رحمانی	۱ نمره
اورژانس‌های مربوط به مصرف بیش از حد و مسمومیت دارویی با مواد روانگردان و مخدر	دکتر رحمانی	۲ نمره
مداخلات غیر بیولوژیک و پایه‌ای در اعتیاد	دکتر رحمانی	۱ نمره
درمانهای نگهدارنده و بهبودی در اعتیاد	دکتر رحمانی	۲ نمره
ارتباط بین ایدز و اعتیاد	دکتر رحمانی	۱ نمره
رویکرد جامع و جامعه‌نگر در پیشگیری، درمان و توانبخشی	دکتر نامدار	۱ نمره
اثرات اعتیاد بر خانواده	دکتر نامدار	۱ نمره
نقش تیم درمانی، پرستار اعتیاد و اصول مداخلات بین بخشی	دکتر نامدار	۱ نمره
مداخلات و مراقبت‌های پرستاری و توان‌بخشی فردی و خانوادگی و گروهی	دکتر رحمانی	۱ نمره
فناوری‌های هوشمند و مجازی اطلاعات در مداخلات مراقبتی در اعتیاد	دکتر نامدار	۱ نمره

ب) واحد کارآموزی

رعایت مسائل اخلاقی حرفه‌ای: ۵ نمره، انجام صحیح مهارت‌های تخصصی بخش مربوطه ۱۲ نمره، مهارت های شناختی ۳ نمره

موضوع	لاگ بوک	آزمون کتبی	میزان مشارکت	بارم از نمره کل
حضور منظم و رعایت وقت شناسی، یونیفرم و اتیکت شناسایی			■	۲ نمره
احساس مسئولیت، انتقاد پذیری			■	۱ نمره
ارتباط مناسب با استاد، پرسنل، گروه همتایان، بیمار و خانواده			■	۲ نمره
انجام صحیح امور محوله طبق چک لیست ارزشیابی و ثبت به موقع فعالیت‌ها در لاگ بوک الکترونیکی	■	■		۱۲ نمره
شرکت فعال در بحث‌های گروهی			■	۱ نمره
ارائه کنفرانسها و معرفی Case و مراقبت‌های مربوطه			■	۲ نمره
جمع کل				۲۰

حداقل نمره قبولی برای این درس : ۱۴

تعداد ساعات مجاز غیبت موجه (با موافقت استاد) برای این واحد درسی : -

منابع آموزشی

۱. شیلا ویدبک، ترجمه دکتر الهه اسدی بیدمشکی و مریم جنگجو تحت نظارت دکتر حمید پیروی، پرستاری سلامت

روانی و روان پرستاری، انتشارات جامعه نگر، ویراست هشتم.

۲. کوشان، محسن؛ واقعی، سعید. روان پرستاری، بهداشت روانی (۱)، انتشارات اندیشه رفیع، آخرین نسخه

۳. جوان‌ام. داچرمن، شریل‌ام. واگنر، هواردکی. بوچر، گلوریام. بولیچک. ترجمه اکرم قهرمانیان، فرزانه باقریه، مریم

وحیدی، فرناز رحمانی، نرگس رمضان‌زاده. تحت نظارت دکتر وحید زمان زاده. طبقه‌بندی مداخلات پرستاری

(NIC)، انتشارات جامعه نگر، ۱۴۰۱.

۴. تی. هیتر هردمن، شیگمی کامیتسورو، کامیلا تاکلو لوپس. ترجمه دکتر زهرا شیخ‌علیپور، دکتر اکرم قهرمانیان، دکتر منصور غفوری‌فرد، دکتر آزاد رحمانی، خورشید مبصری. **تشخیص‌های پرستاری ناندا ۲۰۲۳ تعاریف و طبقه‌بندی**. انتشارات جامعه نگر، ۱۴۰۱.

5. Townsend MC. **Psychiatric Mental Health Nursing: Concepts of Care in Evidence-Based Practice**. F. A. DAVIS COMPANY: Philadelphia. Last edition
6. Sheila L. Videbeck. **Psychiatric-Mental Health Nursing**, Ninth edition, International Edition. 2022. Wolter Kluwer.
7. Rassool GH. Gafoor M. editors. **Addiction Nursing: Perspectives on professional and clinical practice**. Nelson Thomes.
8. Naegle MA, Davanzo CC. **Addiction and substance abuse for advanced practice nursing**. Pernice Hall.

منابع آموزشی برای مطالعه بیشتر

- نصرت اله پورافکاری، نشانه‌شناسی بیماری‌های روانی: برای دانشجویان پزشکی، پرستاری و روان‌شناسی، نشر آزاده.
- رابرت بولاند، مارسیا ال. وردوین، پدرو روئیز. ترجمه دکتر فرزین رضاعی، دکتر مرتضی نقی پور، دکتر زاهد عبداللهی، بهزاد صادقیان. **خلاصه روان‌پزشکی کاپلان و سادوک**، ویرایش دوازدهم، انتشارات ارجمند، ۱۴۰۱.
- Robert Boland; Marcia Verduin; Pedro Ruiz, **Kaplan & Sadock's Synopsis of Psychiatry**, 12th Ed., 2021, Lippincott Williams & Wilkins (LWW)

فرصت‌های یادگیری

برگزاری کنفرانس‌های هفتگی، ژورنال کلاب‌ها و راند واحدهای مختلف بیمارستان در طول دوره کارآموزی

اطلاعات تماس

مدرس / مدرسین دوره (تلفن ، ایمیل و):

دکتر حسین نامدار، شماره تماس: ۰۹۱۴۱۰۴۹۱۶۱ ، **Email: namdarh@tbzmed.ac.ir**

دکتر فرناز رحمانی، شماره تماس: ۰۹۱۴۳۰۰۲۴۳۹ ، **Email: frahmani@tbzmed.ac.ir**

کارشناس آموزشی (تلفن ، ایمیل و): آقای مجید قربانی، شماره تماس: ۰۴۱۳۴۷۹۶۷۷۰

امضای مسئول دفتر توسعه

امضای مدیر گروه

امضای مسئول درس

